

Рўзанинг одоблари

16:10 / 31.05.2017 3674

Рўзадор одам тили ва бошқа аъзоларини ҳаром ишлардан, гуноҳлардан тийиши лозим. Ана шунда рўзанинг асл маъноси бўлмиш тийилишни амалга оширган бўлади.

Икки «Саҳиҳ»да Имом Бухорийнинг лафзи билан қуидагича ривоят қилинади:

رَبِّ رِزْرُه يَبَأُ نَعْ جَرْعٌ لِنَعْ دَانَّ زَلَا يَبَأُ نَعْ كَلَامٌ نَعْ، مَلْسَمٌ بَهْ لَلَّا دَبَعْ آنَّ ثَدْحَوْ وَأَلَّا تَأْقُرْ مَرْلَانَّ إِوْ، لَهْجَيِّ أَلَّا وَثُفَرَيِّ أَلَّافِّ، هَنْجُ مَأْيِّ صَلَّا، لَأَقْ رَهْ لَلَّا لَوْ سَرَّنَّا مَأْيِّ صَلَّا مَفُوْلُحَلَّ وَدَيِّ بِي سَفَنِّ يَذْلَأَوْ نَيَّتَرَمِّ مَئِّاصِّي نَيَّنِ لَقَيْلَفُهَمَتَّ آشِّ، يَلْجَأُ نَمُهَتَّوَهَشَّ وَهَبَّ آرَشَّ وَهَمَاعَ طُكْرَتَيِّ، لَكْسَمْلَحِيرَنَمِّ لَعَتَهَلَّا دَنَعُ بَيْطَأُ، آوْلَأَثْمَأْ رَشَعَبُهَنَسَحَلَأَوْ وَبِيْزَجَأَآنَّا وَ، يَلُّمَأْيِّ صَلَّا.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Рўза қалқондир. (Рўзадор) фаҳш сўз айтмасин, жоҳиллик ҳам қилмасин. Агар бирор киши у билан уришмоқчи ёки сўкишмоқчи бўлса, икки марта «Мен рўзадорман», десин. Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, рўзадорнинг оғзидан келган ҳид Аллоҳ таолонинг

наздида мушкнинг бўйидан яхшироқдир».

Аллоҳ таоло айтади:

«(Бандам) таоми, ичимлиги ва шаҳватини Мени деб тарк қилади. Рўза Мен учундир, унинг мукофотини Ўзим бераман. Бир яхшилик учун унинг ўн баробари бор».

هـ يـ بـ أـ نـ عـ هـ يـ رـ بـ قـ مـ لـ أـ دـ يـ عـ سـ أـ نـ ثـ دـ حـ هـ بـ ئـ ذـ يـ بـ أـ نـ بـ مـ دـ آـ أـ نـ ثـ دـ حـ
لـ مـ عـ لـ أـ وـ رـ وـ زـ لـ 1ـ لـ وـ قـ عـ دـ يـ مـ لـ نـ مـ «: هـ لـ لـ 1ـ لـ وـ سـ رـ لـ أـ قـ : هـ لـ أـ قـ هـ نـ عـ هـ لـ لـ اـ يـ ضـ رـ ئـ رـ هـ يـ بـ أـ نـ عـ
14321: فـ حـ تـ - 6057: هـ فـ رـ طـ . هـ بـ أـ رـ شـ وـ هـ مـ أـ عـ طـ عـ دـ يـ نـ أـ يـ فـ ئـ جـ أـ حـ هـ لـ لـ سـ يـ لـ فـ وـ بـ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

«Ким (рўзадор ҳолда) ёлғон гапиришни ва унга амал қилишни қўймаса, Аллоҳ унинг таоми ва ичимлигини тарк этишига муҳтоҷ эмас».

هـ لـ سـ يـ لـ مـ ئـ أـ قـ بـ رـ وـ عـ وـ قـ لـ أـ لـ إـ مـ آـ يـ صـ نـ مـ هـ لـ سـ يـ لـ مـ ئـ آـ صـ بـ رـ هـ لـ لـ إـ نـ عـ هـ وـ
مـ كـ أـ حـ لـ أـ وـ دـ مـ حـ أـ وـ هـ جـ أـ مـ نـ بـ هـ أـ وـ رـ هـ سـ لـ أـ لـ إـ مـ آـ يـ قـ نـ مـ .

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Баъзи рўзадорлар борки, улар рўзасидан очликдан бошқа нарсага эришмайдилар. Баъзи тунда бедорлар борки, улар бедорликда уйқусизликдан бошқа нарсага эришмайдилар».

Ибн Можа, Аҳмад ва Ҳоким ривоят қилишган.

"لـ اـ قـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ اـ يـ لـ صـ يـ بـ نـ لـ اـ نـ أـ يـ نـ اـ رـ بـ طـ لـ اـ وـ نـ سـ حـ دـ اـ نـ سـ اـ بـ يـ ئـ اـ سـ نـ لـ اـ يـ وـ رـ وـ"
اـ هـ قـ رـ خـ يـ مـ لـ اـ مـ اـ نـ جـ مـ ا~يـ صـ لـ ا~

اـ هـ قـ رـ خـ يـ مـ بـ وـ : لـ يـ قـ؟

اـ هـ بـ يـ غـ لـ اـ وـ بـ ذـ كـ لـ ا~بـ : لـ ا~قـ"

Насоий ва Табаронийдан ривоят қилинган ҳадисда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Агар тешиб қўйилмаса, рўза қалқондир», дедилар. «У нима билан тешилади?» дейишди. У зот: «Ёлғон ва ғийбат билан»,

дедилар.

Рўза қаттиқ азобдан сақланишдир. Фақат рўзадор уни ёлғон ёки ғийбат каби гуноҳлар билан «тешиб» қўймаслиги лозим.

:- ملسوهيلع هللا ىلص - هللا لوسرىلوم دىبىع نع

"اتماص دق نيتأرما انن نإ : هللا لوسراي : لاق بالجر نأو ، اتماص نيتأرما نأ" .
امهاد : لاقف داع مث . تكس وأ ، نع ضرعأ . شطعلانم اتومت نأ اتداك دق امهن او .
امهادح إل ملسوهيلع هللا ىلص لاقف سُع وأ حدقب عيچف : لاق . اتءاجف : لاق
ىرخألل لاق مث . حدقلا فصن تءاقىتح ، امحل واديدصوأمد وآجىق تءاقف . يئيقي
لاق مث . حدقلا تألمىتح ، هريغ و طيبع محل و ديدصو مدو حيق نم تءاقف . يئيقي
امهادح إتسلىج ، امهيلع هللا مرح ام ىلع اترطفأو ، هللا لاح امع اتماص نيتاھ نإ
سانلا موحل نالكأي اتلعجف ؛ ىرخألا ىلإ

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мавлолари Убайддан ривоят қилинади: «Икки аёл рўза тутди. Бир киши: «Эй Аллоҳнинг Расули! Икки аёл рўза тутган экан, чанқоқдан үлай дейишяпти», деди. У зот юзларини ўгирдилар [ёки сукут қилдилар]. Бояги одам гапини такрорлаган эди, у зот: **«Уларни чақир»**, дедилар. Иккови кириб келишди. Коса [ёки катта коса] келтиришди. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам икковидан бирига **«Қайт қил»**, деган эдилар, у ярим коса йириңг [ёки қон-йириңг] ва гўшт қусди. Сўнгра бошқасига ҳам **«Қайт қил»**, деган эдилар, у ҳам коса тўла йириңг, қон-йириңг ва янги гўшт ҳамда бошқа нарсаларни қусди. У зот шундай дедилар: **«Бу иккови Аллоҳ ҳалол қилган нарсадан рўза тутиб، ўзларига ҳаром қилинган нарсани ейишган. Бири бошқасининг ёнига ўтириб، иккови одамларнинг гўштини ея бошлашган»**.

وَأَمْلُسْمْ بَتْعَيْمَ لَمَّا دَأْبَعَ يَفْمَيْأَصْلَى «لَاقُنْ يَبْنَلَنَعَرْيَرْهِ يَبْنَعَرْيَرْهِ يَدْلُوَرْهِ».

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

«Рўзадор одам бирор мусулмонни ғийбат қилмаса، озор бермаса، ибодатда бўлади».

Дайламий ривоят қилган.

Рўзадор одам ибодатлар билан машғул бўлиб, қалбий, амалий ва қавлий тоатларга бутунлай шўнғимоғи, имкони борича қалб, аъзо ва тил

генохларидан йироқ бўлмоғи лозим. Хусусан, ажрлар кўпайтириб бериладиган, оддий гунохлар ҳам улкан ҳисобланадиган рўза ойи ҳамда тоат-ибодат мавсуми бўлмиш Рамазон ойида бунга ҳушёр бўлиш керак.

يَبَأُ نَعَ، هَمَلَس يَبَأُ نَعَ، يَيْحَى أَنَّ ثَدَحْ، مَأْشَه أَنَّ ثَدَحْ، مِيْهَارِبْ إِنْ بُمْلُسُمْ أَنَّ ثَدَحْ
مَدْقَتْ أَمْ ةَلَ رَفْغَ آبَاسْثَحْ أوْ أَنَّ آمِيْ إِرْدَقْلَ ةَلَيَلَ مَأْقَنْمَهْ؛ لَاقْ رَزْيَبْنَلَنْعَ، ئَرْيَرْهَ
وَبَنَذْ نَمْ مَدْقَتْ أَمْ ةَلَ رَفْغَ آبَاسْثَحْ أوْ أَنَّ آمِيْ إِنْ أَصَمَرَ مَأْصَنْمَوْ، وَبَنَذْ نَمْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар:

**«Ким Қадр кечасини иймон билан, савоб умидида ибодат билан
үтказса, ўтган гуноҳлари мағфират қилинади. Ким Рамазон рўзасини
иймон билан, савоб умидида тутса, ўтган гуноҳлари мағфират
қилинади».**

، ڪِمْويَ لَاقَ ، مَلَسَوَهُلَا يَلَعَ وَهِيَلَعُ هُلَلَا يَلَصَهُلَلَا يَلَسَرَنَأَ رَتَمَاصَلِإِنْبَهَ دَابُع
لُزْنُيَفُهُلَلِإِمْكَاشْعِيَرِيَخَهِيَفِهَكَرَبُرَهَشُنَاصَمَرْمُلَاتَأَ " : نَاصَمَرَرَضَحَ وَ
مُكَسُفَآنَتَهَلِإِهَلَلِأُرْطَنَيِ ، وَقَعَدَلَا أَاهِيَفِبَحَتْسُيَوَ ، أَيِّا طَحَلَلَا أَاهِيَفِطَحَيِ وَمَحَرَلَا
نَمَّيِقَشَلَلِإِلُكَيِقَشَلَلَا نِإَفَ ، أَرِيَخُمُكَسُفَنَأَنَمَهُلَلَا اُرْأَفِهَكَئِالَّمَبْمُكِهَأَبِيَ وَ
هُلَلَلَأَمْحَرَهِيَفَمُرَحْ

Убода ибн Сомитдан ривоят қилинади:

Рамазон ойи келганды бир куни Расулуллох соллаллоху алайхи васаллам шундай дедилар:

«Сизларга баракот ойи бўлмиш Рамазон келди. Аллоҳ сизларни ундаги кўплаб яхшиликлар билан қамраб олур. Унда раҳмат нозил бўлади, хатолар ўчирилади, дуолар ижобат қилинади. Аллоҳ сизларнинг (солиҳ амалларда) мусобақалашишингизга қараб, фаришталарга мақтанади. Шундай экан, Аллоҳга ўзларингиздаги яхшиликларни кўрсатинглар. Кимки бу ойда Аллоҳнинг раҳматидан маҳрум бўлса, энг бадбахтларнинг бадбахтидир».

Рамазон ойида Қуръони Каримни күпроқ тиловат қилишга тарғиб этилади, чунки бу муқаддас Китоб шу ойда биринчи осмонга, иззат уйига тушган. Худди шу ойдан бошлаб Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг қалблариға бўлак-бўлак бўлиб нозил қилина бошлаган. Шунинг учун Рамазон ойида Қуръонни қўп тиловат қилиш суннатдир.

يٰفُ نُوكَيْ أَمْ دَوْجَأْ نَاكَوْ رَيْخَلَابَ سَانَلَا دَوْجَأْ يِبَنَلَا يِلَّا دَوْجَأْ يِبَنَلَا نَبَأْ نَعَ -
يِفِهَلْ يِلَّلُكُهَقْلَيْ مَالَسَلَلَهَيَلَعُ لِيَرْبَجَ نَاكَوْ لِيَرْبَجَهَأَقْلَيَنِيَحَ نَاضَمَرَ
نَأَرْقَلَأُسَرَادِيَفَهَيَأَورَ يِفَوَنَأَرْقَلَأَيِبَنَلَهَيَلَعُضْرَعَيَخَلَسَنَيَتَحَ نَاضَمَرَ
هَأَورَهَلَسَرْمَلَهَيَرَلَأَنَمَرْيَخَلَابَ دَوْجَأْ نَاكُمَالَسَلَلَهَيَلَعُ لِيَرْبَجَهَيَقَلَأَذِافَ
نَأَخْيَشَلَا

Ибн Аббос розияллоху анҳудан ривоят қилинади: «Набий соллаллоху алайҳи васаллам одамларнинг энг сахийси эдилар. У зотнинг энг сахий бўладиган пайтлари эса Рамазонда, Жаброил у зот билан учрашишга келганда бўлар эди. Жаброил алайҳиссалом Рамазон тамом бўлгунча ҳар кеча у зотнинг ҳузурларига келар эдилар. Пайғамбар соллаллоху алайҳи васаллам унга Қуръонни ўқиб, ўтказиб олар эдилар».

Бошқа бир ривоятда шундай дейилган: «У билан бирга Қуръон ўқишар эди. Қачон Жаброил алайҳиссалом у зотнинг ҳузурларига келсалар, эсган шамолдан ҳам сахийроқ бўлиб кетар эдилар».

Икки шайх ривоят қилган.

Бошқа пайтдан кўра Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам Рамазон қиёмида қироатни узунроқ қилар эдилар.

هَلَلَاهِلَصِيَبَنَلَا تَيِّتَأْ: لَاقَهَنَعَهَلَلَاهِلَصِيَضَرَرَةَفِيَذَحَنَعَدَمَحَأْمَامِإِلَاهِلَصِيَورَامَكَ
وَذَرَبَكَهَلَلَاهِلَصِيَرَبَكَأَمْلَفَ، يِلَصِيَمَاقَفَنَاضَمَرَنَمَهَلَلَيَلَعَ
نَارَمَعَلَآمَثَءَاسَنَلَا مَثَةَرَقَبَلَا أَرَقَمَثَةَمَطَاعَلَاوَءَايَرَبَكَلَاوَتَورَبَجَلَاوَتَوَكَلَمَلَا
"اَهَدَنَعَفَقَوَالِإِفَيَوَخَتَةَيَآبَرَمَيَالَ"

Имом Аҳмад Ҳузайфа розияллоху анҳудан ривоят қиладилар:

«Рамазон кечаси Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳузурларига келдим. У зот туриб, намоз ўқидилар. Такбир айтганларида **«Аллоҳу акбар, зул-малакууту вал-жабарууту вал-кибрияаи вал-азома»**, дедилар. Кейин Бақарани, кейин Нисони, кейин Оли Имронни ўқидилар. Қай бир ваъид оятидан ўтсалар, тўхтар эдилар».

لَاقَهَلَلِيَلَتَادَمَلَسَوَهَلَصِيَبَنَلَا تَيِّلَصِيَلَعَهَلَلَاهِلَصِيَغَلَبَهَتَحَأَرَقَفَهَرَقَبَلَا حَتَتَفَافَ
غَلَبَهَتَحَأَصَمَمَثَعَكَرِيَتَلَقَفَهَئَامَلَا سَأَرَغَلَبَهَتَحَأَرَقَفَهَرَقَبَلَا حَتَتَفَافَ
حَتَتَفَافَمَثَلَاقَعَكَرِيَتَلَقَفَلَاقَهَمَتَخَهَتَحَأَصَمَمَثَعَكَرِيَتَلَقَفَهَئَامَلَا
ءَاسَنَلَا ئَرَوَسَحَتَتَفَافَمَثَلَاقَعَكَرِيَتَلَقَفَلَاقَهَمَتَخَهَتَحَأَصَمَمَثَعَكَرِيَتَلَقَفَهَئَامَلَا
عَوَكَرَنَاكَوَلَاقَمَيَطَاعَلَا يِبَرَنَاحَبَسَهَعَوَكَرِيَفَلَاقَعَكَرِمَثَلَاقَهَمَتَخَهَتَحَأَصَمَمَثَعَكَرِيَتَلَقَفَهَئَامَلَا

يبر ناحبس هدوچس يف لاق و هعوکر لثم هدوچس ناكف دجس مث همایق ۀلزنگ همی
ۀیآب رم اذإو ذوعت باذع اهیف ۀیآب رم اذإو لأس ۀمحر ۀیآب رم اذإ ناكو لاق ۀلعل آلا
حبس لج و زع هلل هیزنگ اهیف

Ҳузайфадан ривоят қилинади:

«Бир кече Набий соллаллоху алайхи васаллам билан намоз ўқидим. Бақарани бошладилар. Юзинчи оятга келгандарида рукуъ қилсалар керак, деб ўйлаган эдим, у зот давом этиб, икки юзгача етдилар. Энди рукуъ қилсалар керак, десам, яна давом этиб, Бақарани тугатдилар. Энди рукуъ қиладилар, деган эдим, Оли Имрон сурасини бошлаб, уни ҳам тугатдилар. Энди рукуъ қиладилар, деган эдим, Нисо сурасини ўқидилар. Кейин рукуъ қилдилар. Рукуъларида **«Субҳаана Роббиял-азийм»**, дедилар. Рукуълари ҳам қиёмларидек бўлди. Сўнгра сажда қилдилар. Саждалари ҳам рукуъларидек бўлди. Саждаларида **«Субҳаана Роббиял-аълаа»**, дедилар. Раҳмат оятидан ўтсалар, дуо қилар (сўрар) эдилар. Азоб оятидан ўтсалар, паноҳ сўрар эдилар. Аллоҳ азза ва жалла покланган оятдан ўтсалар, У Зотга тасбех айтар эдилар».

Умар розияллоху анху Убай ибн Каъб ва Тамим Дорий розияллоху анхумога Рамазонда намозга (таровеҳга) ўтиб беришни буюрганлар. Ҳар бирлари бир ракатда икки юз оят ўқишарди. Рамазоннинг қиёмидан (яъни таровеҳ намозидан) кечанинг охирги учдан бири қолганда, шунда ҳам сахарлик учунгина тарқалиб кетишарди.

Салафи солиҳлар орасида Рамазоннинг қиёмида, яъни таровеҳ намозида ҳар уч кунда хатм қиласиганлар, ҳар етти кунда хатм қиласиганлар, ҳар ўн кунда хатм қиласиганлар бор эди.

Шофеъий ва Абу Ҳанифа раҳимаҳумаллоҳлар ҳам кўп хатм қилишлари билан машҳур бўлишган. Рамазон кирса, Зуҳрий: «Бу – Куръон тиловати ва таом бериш (ифторлик) оии», дер эдилар.

مَا يَصْلُ لَا " : لَاقَ ، مَلَسَ وَهِيَ لَعْهَلَلا يَلْصَلَلَأَلْوَسَرَنَأَ ، وَرْمَعْ نَبَهَلَلَأَدَبَعْ نَعَمَأَعْطَلَأُهَتْعَنَمَ بَرِيَأَمَأَيَصْلُ لَأُلْوَقَيِّرَمَأَيَقْلَأَمَوَيِّدَبَغْلَلَنَاعَفْشَيِّنَأَرْقَلَأَوَرْلَيَلَابَمَوَنَلَأُهَتْعَنَمَ : نَأَرْقَلَأُلْوَقَيِّرَمَيِّفِيَنَعَفَشَفَرَأَهَنَلَابَتَأَهَشَلَأَوَنَاعَفَشَيِّفَلَاقَهِيَفِيَنَعَفَشَفَ"

Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Рўза ва Қуръон Қиёмат куни бандани шафоат қиласди. Рўза айтади: «Роббим, мен кундузлари унга таом ва шаҳватни ман қилган эдим, энди мени унга шафоатчи қилгин». Қуръон айтади: «Мен кечалари уни уйқудан қолдирган эдим, энди мени унга шафоатчи қилгин». Шунда иккиси ҳам шафоатчи қилинади».

لُوقَي مَلِس و هَيْلَع هَلَلَ اَلْصَرْلَلُ وَسَرْتُ عَمَسْ : لَاقْ هَيْلَهَبْلَمْ اَمْ اُوبَأْ نَعْ
«وَبَأْحَصَّلَمْ اَعَيْفَشْ هَمَّا يَنْرُقْلَا اُوئَرْقَا»

Абу Умома Боҳилий розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг шундай деганларини эшитдим:

«Қуръон ўқинглар, чунки у қиёмат куни соҳибига шафоатчи бўлиб келади».

Қуръоннинг шафоатига уни ҳақиқий тиловат қилганлар етишади. Ҳақиқий тиловат эса Қуръоннинг ҳукмларига эргашиш, ҳалол қилган нарсасини ҳалол билиш, ҳаром қилган нарсасини ҳаром билиш, унинг одблари илиа хулқланиш, кеча-ю кундуз унинг вожибларини адо қилиш билан бўлади.

Насойининг ривоят қилган ҳадисида айтилишича, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларида саҳобий Шурайҳ Ҳазромий розияллоҳу анху ҳақида сўз кетган эди, у зот уни «Қуръонни болиш қилиб олмайди», дедилар. Бу эса Қуръон болишдек бўлиб қолгунча ҳадеб унинг устида ухлайвермайди, балки Қуръоннинг амрларини бажариб, ҳақини адо этади, ундан ғофил қолмайди, деганидир.

Имом Нававий бир қанча уламоларнинг ҳар етти, олти, беш, тўрт кунда хатм қилишларини айтганлар. Уларнинг аксарияти ҳар уч кунда Қуръонни хатм қилганлар.

Имом Бухорий: «Ҳар бир хатмдан кейин мустажоб дуо бор», дер эдилар.

Рамазон ойида тарғиб қилинадиган амаллардан яна бири истифор ва таҳлилни кўп айтиш, умуман, Аллоҳ таолони кўп зикр қилишдир.

Табароний ва бошқалар қилган ривоятда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Аллоҳ таолони Рамазонда зикр қилган одам мағфират қилинади, бу ойда Аллоҳ таолодан сўраган одамнинг умиди пучга

чиқмайди», деганлар.

Рамазоннинг талаб ва одобларидан яна бири кўп садақа беришдир.

Имом Термизийдан ривоят қилинган марфуъ ҳадисда шундай келтирилади:

يَفْ قَدْصٌ لَّاقُ ؟ لَضْفٌ قَدْصٌ لَّا يَأْلِئُ سُ ، مَلْسُوْهٗ لِعَنْ لَلِلَّا يَبْنُ لَا نَعْ نَاضِرٌ

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан «Қайси садақа афзал?» деб сўрашди. У зот: **«Рамазондаги садақа»**, дедилар.

Ўтган ҳадисда ҳам Рамазон ойи ёрдам ойи, мўминнинг ризқи кўпаядиган ой экани айтиб ўтилди.

Расули акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам Рамазонда ниҳоятда сахий бўлиб кетардилар, имом Аҳмаднинг ривоятларида келганидек, нима сўралса, берардилар.

Рамазон ойи мағфират, раҳмат ойи, Аллоҳ таолонинг саховат оидидир. Аллоҳ раҳмли бандаларига раҳм қиласди, Раҳмон раҳм қилувчиларга раҳм қиласди. Кимки бу ойда Аллоҳ таолонинг бандаларига саховат кўрсатса, Аллоҳ таоло уларга ато бериб, саховат кўрсатади.

Рўзанинг одоб ва тарғиботларидан яна бири саҳарлик қилишдир. Бу иш муборак суннатдир.

- هَوَرَ رَبَ رُوحُ سَلَّا يَفْ نِإِفَ اُرْحَسَتْ هَلَّاقَ رُّبْنَلَّا يَضْرَسَنْأَنْعَ دُوَادَ إِبْلِسْ مَحْلَّا

Анас розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: **«Саҳарлик қилинглар, чунки саҳарликда барака бор»**.

Бешовларидан фақат имом Абу Довуд ривоят қилмаган.

هَيْلَعْ هَلَّا لَوْسَرْ لَاقُ : لَاقْ هَنْعْ هَلَّا يَضْرِيْرَدْخَلَ دَيْعَسْ يَبْأَنْعَ عَرْجَ مَكْدَحْ أَعْرَجَيْ نَأْ وَلَوْ هَوْعَدَتْ الْفَ ; رَبَ رُوكَ هَلَّا رَوْحَسَلَ) : مَلْسُوْهٗ

نَبَا وَ دَمَحْ هَاوَرَ (نِيْرَسْتَمَلَ اَلْعَنْ نَوْلَصِيْ هَتَكَئَالْمَوْلَجَ وَ زَعْ هَلَّا نِإِفَ : ءَامَ نَمَنَابَح

Абу Саъид Худрий розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Саҳарлик ейиш баракадир, уни тарк қилманглар, бир ҳўплам бўлса ҳам, сув ичиб олинглар. Аллоҳ азза ва жалла ва У Зотнинг фаришталари саҳарлик қилувчиларга раҳмат тилаб дуо қиласидилар».

Саҳарликни имкон қадар (субҳи содиққа ўтказиб юбормаган ҳолда) кечиктириш, саҳарлик қилишда шошилмаслик мандубдир.

دن س م ل ا « روح س ل ا او رخ او ر ط ف ل ا او ل ح ع ام ر ي خ ب ي ت م ا ل آ ز ت ا ل » : ل ا ق ي ب ن ل ا ن ع

Набий соллаллоху алайҳи васаллам дедилар:

«Модомики, ифторни тезлаштириб, саҳарликни кечиктиришар экан, умматим яхшиликда бўлади».

«Муснад»да ривоят қилингандан.

Шунингдек, рўзанинг одбларидан яна бири қуёш ботиши билан ифторлик қилишдир.

" لَحَوْرَعْ هَلَلَأَقْ : مَلَسَ وَهْيَلَعْ هَلَلَا يَلَصْ هَلَلُ اُلُوسَرَلَأَقْ : لَأَقْ ، هَرِيَرُه يَبَأْ نَعْ أَرْطَفْ مُهْلَجْعَأْيَلَإِيَدَاعْ بَحَأْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайхи васаллам шундай дедилар:

«Аллоҳ азза ва жалла: «Менга энг маҳбуб бандам - ифторни энг тез қилганидир», деди».

Имом Аҳмад ва Термизий ривоятлари.

Рўзанинг одбларидан яна бири ҳўл хурмо билан оғиз очишдир. Топилмаса, қуруғи билан ҳам очса бўлади. У ҳам топилмаса, сув билан рўза очилади.

يَّلَصُّيْ نَأْلَبَقِّيْتَ أَبَطْرَىَلَعُ رُطْفُيْهَلَلُوْسَرَنَأَكَهَلَأَقَهَنَعَهَلَلَا يَضِرِّسَنَأْنَعَ -
دُواَدَوْبَأَهَأَورِّعَأَمَنِّتَأَوَسَحَأَسَحَنُكَتَمَلَنِإِفِّتَأَرَمَتَهَلَعَفِّتَأَبَطْرَنُكَتَمَلَنِإِفِّ -
فِّيَصَلَا يَفَوِّتَأَرَمَتَهَلَعَءَاتِّشَلَا يَفُرَطْفُيْهَيَبَنَلَأَنَأَكَهَيَذْمَرَتَلَوَهَيَذْمَرَتَلَأَوَءَأَمَلَا هَلَعَ

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Набий соллаллоҳу алайхи
васаллам намоз ўқишдан олдин бир нечта ҳўл хурмо билан оғиз очар
эдилар. Агар ҳўл хурмо бўлмаса, қуруқ хурмо билан очар, у ҳам бўлмаса,
бир неча ҳўплам сув ичар эдилар».

Имом Термизийнинг ривоятларида: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ёзда ҳўл хурмо, қишида сув билан оғиз очар эдилар», дейилган.

Рўзанинг одбларидан яна бири ифтордан кейин зикр ва дуоларни айтишдир.

Иbn Умар розияллоху анхудан ривоят қилинади.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ифтор қилсалар, «**Заҳабаз-зомаъу ва баталлатил уруук, ва сабатал ажру, иншааллоҳ**» («Гуноҳлар кетди, томирлар ҳўлланди, иншааллоҳ, ажр собит бўлди»), дер эдилар.

Имом Абу Довуд ва Насоий ривоят қилишган.

دُواد وُبْ أَهَاورُ بْتُرَطْفَ أَكْقُزْرِيَلَعَ وُتْمُصَ كَلْ مُهَلَّا بِلَاقَ رَطْفَ أَذِإِهِ يَبَنِ لِهِنَأَكَوْ -
يَنَأَرَبَ طَلَأَوْ

٦٠ تَرْطُفٌ لِّقَزْرٍ يَلَعِّبُ تُمْصِّكَةً مَهْلِلًا هَلَلًا مُسَبِّبٌ هُظْفَلَ وَ

Набий соллаллоху алайҳи васаллам ифтор қилсалар, «**Аллоҳумма, лака сумту ва ъалаа ризқика афторту**» («Аллоҳим, Сен учун рўза тутдим, Сен берган ризқ билан ифтор қилдим»), дер эдилар.

Имом Абу Довуд ва Табароний ривоят қилишган.

Табаронийнинг лафзида: «**Бисмиллах. Аллоҳумма, лака сумту ва ўалаа ризқика афторту**» («Бисмиллаҳ. Аллоҳим, Сен учун рўза тутдим ва ўзинг берган ризқ билан ифтор қилдим»), дейилган.

ـ كـلـ مـهـلـلـاـ» بـلـ أـقـ، رـطـفـأـ أـذـاـ مـلـسـ وـ هـيـلـعـ هـلـلـاـ يـلـصـ يـبـنـلـاـ نـأـكـ بـلـ أـقـ، سـأـبـعـ نـبـلـنـعـ هـأـورـ . مـيـلـغـلـأـعـ يـمـسـلـاـ تـنـأـكـنـاـ، آـنـمـلـبـقـتـفـ، آـنـرـطـفـأـ كـقـزـرـلـعـوـ، آـنـمـصـ يـنـطـقـرـأـدـلـاـ

Ибн Аббос розияллоху анхудан ривоят қилинади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ифторлик пайтида: «**Аллоҳумма, лака сумнаа ва ъалаа ризқика афторнаа, фатақоббал миннаа, иннака антас-Самийъул-Алийм**» («Аллоҳим, Сен учун рўза тутдик, берган ризқингдан ифторлик қилдик, бизлардан қабул айлагин. Албатта, Сен Эшитувчи, Билувчи Зотсан»), дер эдилар.

Дорақутний ривоят қилган.

اَذِ مَلَسُو هَيْلَعْ هَلَلَا هَلَصْ هَلَلَا لَوْسَرْ نَاكْ : لَاقْ ٰرَهَزْ نَبْ ذَاعَمْ نَعْ يَنْسَلَا نَبَا يَوْرَوْ تَرْطَفْ أَفْ يَنْقَزَرُو تَمَصَّفْ يَنْنَاعْ يَذَلَا هَلَلَا دَمَحَلَا لَاقْ رَطَفْأَ

Ибн Сунний Муоз ибн Заҳродан ривоят қиладилар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам оғиз очадиган бўлсалар, «**Рўза тутишимга ёрдам берган, ифтор қилишим учун ризқ берган Аллоҳга ҳамдлар бўлсин**», дер эдилар.

Ифтор пайтида кўп дуо қилиш мустахабдир.

نَيْحُ مَيْأَصْلَأَوْ لَدَاعَلُأْمَاءِلَا مُهُتَوْعَدَدَرْتَ الْثَالَثَ «مَلَسَ وَهَيْلَعْ هَلَلَا هَلَصَ لَاقْ لُوقَيْ وَءَامَسَلَأْبَأَوْبَأَاهَلُ حَتَفْتَ وَءَامَغَلَأَقَوْفَ آهَعَفَرَيْ مُولُظَمَلَأَوْعَدَوْ رَطَفُي نَيْحَ دَعَبَ وَلَوْ لَكَنْرُصَنَأَلْ يَتَزَعَ وَلَجَوَزَعَ بَرَلَا

Расулуллоҳ солаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Уч тоифанинг дуоси рад қилинмайди: одил имомнинг дуоси, рўзадорнинг ифтордаги дуоси, шунингдек, Аллоҳ мазлумнинг дуосини булат устига кўтаради, унга осмон эшиклари очилади. Робб табарока ва таоло: «Иzzatim ҳаққи, сенга кейинроқ бўлса ҳам, нусрат бераман», дейди».

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анхумо ифтор қилаётганларида: «Аллоҳим! Ҳамма нарсани қамраб олган раҳматинг ҳурмати, гуноҳларимни мағфират қилишингни сўрайман», дер эдилар.

Рўзадор таомни кўп еб юбормаслиги, ифторлик ва саҳарлик пайтида турли емакларни аралаштирумаслиги, балки ҳар бир ишда ўртача, мўътадил бўлиши лозим.

بْسَحْ نَنْ طَبْ نَمْ أَرَشَ ءَاعَوْ يَمَدَأَلَمْ أَمْ "لُوقَيْ - مَلَسَ وَهَيْلَعْ هَلَلَا هَلَصَ - هَلَلَا لَوْسَرْ ثُلُثَ وَءَامَغَ طَلَلُ ثُلُثَفُ ئُهْسَنْ يَمَدَلْ أَتَبَلَغْ نَإِفْ هَبْلُصَ نَمَقْيُتَأَمْيَقْلَ يَمَدَلْ

سَفَنْلَلُ ثُلُثَةٌ بَأْرَشَلَلٌ

جام نب او يذمرتلا هاور.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Одам боласи учун қаддини тик тутадиган бир неча луқма етарлидир. Бошқа чораси бўлмаса, (ошқозоннинг) учдан бирини таомга, учдан бирини ичимликка, учдан бирини нафасга (ҳавога) ажратсин».

Имом Термизий ва Ибн Можа ривоятлари.

Абдуллоҳ Сирожиддин Ҳусайнининг «Рўзанинг одоби, талаблари, фойдалари ва фазилатлари» номли китоби асосида Одинахон Муҳаммад Содик таржимаси